

Aan

Minister
en Staatssecretaris

nota

Versturen Werkwijzer MKBA bij MIRT

TER BESLISSING

Datum

28 januari 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/22285

Opgesteld door

DG Mobiliteit
Dir. Innovatie en Strategie v.
Mobiliteit
Strategie

Beslistermijn

4 februari 2025

Bijlage(n)

4

Aanleiding

Op 17 januari 2025 lag de werkwijzer MKBA bij MIRT en de bijbehorende kamerbrief als hamerstuk in de ministerraad (MR). Eenheid van kabinetsbeleid

Er is in de MR besloten dat u de wijzigingen kunt doorvoeren en de brief daarna naar de Tweede Kamer kan versturen.

Geadviseerd besluit

Kennisnemen van de wijzigingen in de kamerbrief en aangeven of u akkoord bent met de aanpassingen. Aangeven of u akkoord bent met het versturen van de nieuwe kamerbrief en de werkwijzer MKBA bij MIRT naar de Tweede Kamer.

Kernpunten

- Eenheid van kabinetsbeleid
- Eenheid van kabinetsbeleid
- Er zijn géén aanpassingen in de werkwijzer MKBA bij MIRT gemaakt.
 - De Rijksbrede richtlijnen die betrekking hebben op het in beeld brengen van de welvaart elders zijn, net als de andere richtlijnen van CPB en PBL voor het opstellen van MKBA's bij de Rijksoverheid, meegenomen in de werkwijzer MKBA bij MIRT.
 - Eerder is het addendum brede welvaart bij de werkwijzer MKBA bij MIRT-verkenningen uit 2018 al gepubliceerd. Hierin zijn de richtlijnen van CPB en PBL ook meegenomen.
 - Het doel van een MKBA is om is om effecten op een zo volledig en objectief mogelijke manier in beeld te brengen en beleidsalternatieven onderling vergelijkbaar te maken. Hierbij horen ook de grensoverschrijdende effecten zoals CPB en PBL voorschrijven.
 - Dit zorgt ervoor dat er een volledige en objectieve analyse is, die gebruikt kan worden bij het maken van politieke keuzes. Het is niet de bedoeling dat er binnen een MKBA-analyse en/of in de werkwijzer MKBA bij MIRT politieke keuzes worden gemaakt over de waardering van effecten.

- Het MKBA-rapport legt informatie op tafel op basis waarvan een politieke keuze gemaakt kan worden.
- In de kamerbrief zijn twee aanpassingen gemaakt:
 - De tekst over de grensoverschrijdende effecten is verwijderd. Daarnaast zijn ook de andere passages die uitleggen hoe de andere moties in de nieuwe werkwijzer zijn meegenomen verwijderd. Ook is de toelichting over brede welvaart in de nieuwe werkwijzer ingekort. Deze twee aanpassingen zijn gemaakt zodat de toelichting in de kamerbrief inhoudelijk in balans blijft.
 - Aanvullend is extra benadrukt dat een MKBA een zoveel mogelijk objectieve analyse is en daarmee informatie op tafel legt op basis waarvan er een politieke afweging over een project of maatregel kan worden gemaakt. Ook is aangegeven dat het inschatten van effecten met onzekerheden samen gaat en dat daar in de MKBA aandacht voor is.
 - Er is in de kamerbrief aangegeven dat het kabinet het met name naar de effecten voor de Nederlandse samenleving zal kijken.
- Zowel de nieuwe als de oude versie van de kamerbrief zijn als bijlage bij deze nota toegevoegd.

Datum

28 januari 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/22285

Opgesteld door

DG Mobiliteit
Dir. Innovatie en Strategie v.
Mobiliteit
Strategie

Aan

Minister (cc) Staatssecretaris

Bijlage(n)

4

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

De inhoudelijke bespreking van dit onderwerp in de Ministerraad is niet openbaar.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
02.	Nieuwe Kamerbrief	
03.	Oude Kamerbrief	
04.	Werkwijzer MKBA bij MIRT	
05.	Toetsingsbrief van CPB en PBL	

Leeswijzer bij onderliggende beslisnota's

Datum	Naam beslisnota	Toelichting
28 – 10 - 2024	Werkwijzer MKBA bij MIRT	Nota waarmee de documenten ter akkoord zijn voorgelegd om deze te agenderen in de onderraden voor de ministerraad.

Aan Minister en Staatssecretaris

nota

Werkwijzer MKBA bij MIRT

TER BESLISSING

Datum

28 oktober 2024

Onze referentie

IENW/BSK-2024/305484

Opgesteld door

DG Mobiliteit
Dir. Innovatie en Strategie v.
Mobiliteit
Strategie

Beslistermijn

11-11-2024

Bijlage(n)

3

Aanleiding

Afgelopen tijd is de werkwijzer MKBA bij MIRT-verkenningen uit 2018 geüpdatet. De werkwijzer MKBA bij MIRT beschrijft de richtlijnen waar een MKBA binnen het MIRT aan moet voldoen. Daarnaast bevat de werkwijzer praktische adviezen voor opdrachtgevers en uitvoerders van deze MKBA's. De aanleiding voor de update was het beter verankeren van brede welvaart in navolging van de aanvulling op de Algemene MKBA-leidraad die in 2022 door CPB en PBL is gepubliceerd¹. Ook zijn de nieuwste inzichten met betrekking tot de MKBA methodiek meegenomen.

Aan de Tweede Kamer is toegezegd om de nieuwe werkwijzer na het zomerreces van 2024 aan te bieden. De nieuwe werkwijzer kan binnenkort worden geagendeerd voor de onderraden van de Ministerraad. Bij nieuwe MKBA-werkwijzers (op verschillende domeinen bij verschillende ministeries) is dit gebruikelijk. Met deze nota wordt u gevraagd om akkoord.

Geadviseerd besluit

Instemmen met het agenderen van bijgevoegde stukken en (concept)kamerbrief voor de onderraden van de Ministerraad. Meegeven van opmerkingen bij de (concept)kamerbrief. Deze worden meegenomen in de versie voor de onderraden.

Kernpunten

De werkwijzer MKBA bij MIRT

- De werkwijzer MKBA bij MIRT vertaalt de Algemene MKBA-leidraad van het Centraal Planbureau (CPB) en het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) naar het MIRT-domein.
- De leidraad bevat de richtlijnen waar een Maatschappelijke Kosten-Baten analyse (MKBA) bij de Rijksoverheid aan moet voldoen. Deze leidraad wordt beheerd door het CPB en het PBL.
- De Kamerbrief bevat informatie over de herziening, de rol van de MKBA bij beleidsbesluiten, hoe brede welvaart is meegenomen in de nieuwe werkwijzer en over welke andere nieuwe onderwerpen zijn meegenomen.
- Met de werkwijzer en de bijbehorende Kamerbrief worden meerdere moties afgedaan (zie krachtenveld).

¹ [Maatschappelijke kosten-batenanalyse en brede welvaart | Planbureau voor de Leefomgeving \(pbl.nl\)](#)

Vernieuwing van de werkwijzer

- De nieuwe werkwijzer is in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en Rijkswaterstaat (RWS) door Ecorys in samenwerking met SEO Economisch Onderzoek opgesteld. Deze opstellers van de werkwijzer hebben veel ervaring met het uitvoeren van MKBA's en de MKBA-methodiek.
- De opdracht is begeleid door IenW / RWS met een bijdrage van de kennisinstellingen. De relevante directies binnen DGMO, DGLM en DGWB zijn bij het proces betrokken geweest. Ook is het interdepartementale kernteam MKBA meegenomen in het proces.
- De herziening zorgt ervoor dat de nieuwste inzichten en richtlijnen in de werkwijzer MKBA bij MIRT zijn opgenomen. Deze richtlijnen waren in principe al aan de orde en zijn nu terug te vinden in één document geconcretiseerd voor het MIRT.
- Er is specifieke aandacht voor brede welvaart. Voor de invulling er o.a. stilgestaan bij de effecten op bereikbaarheid, veiligheid, gezondheid en leefomgeving (milieueffecten en natuureffecten), verdelingseffecten en grensoverschrijdende effecten. Er is ook meer aandacht voor gebiedsontwikkelingsprojecten, effecten op natuur, water en klimaatadaptatie dan in de oude werkwijzer.

Gebruik van de nieuwe werkwijzer

- Binnen het MIRT is het doen van een MKBA op basis van de Werkwijzer MKBA bij MIRT verplicht in de MIRT-verkenningfase. Dit is zo in de MIRT-spelregels vastgelegd.
- Voor de herziene werkwijzer MKBA bij MIRT geldt dat deze na vaststelling (in de Ministerraad) en versturing naar de Tweede Kamer gebruikt moet worden bij MKBA's die nieuw in het MIRT worden opgestart.
- MKBA's die eerder zijn geïnitieerd, kunnen gebruik blijven maken van de vorige werkwijzer (MKBA bij MIRT-verkenningen, 2018) en het addendum brede welvaart daarbij. RWS zal die MKBA's dan ook aan de hand van die vorige werkwijzer beoordelen. Dit betekent dat de nieuwe werkwijzer hier geen verdere consequenties voor hoeft te hebben.
- De werkwijzer doet daarnaast ook geen uitspraken over wanneer er voor een project of programma een nieuwe MKBA zou moeten worden gedaan. In het kader van het opstarten van de gepauzeerde projecten zal dit op een later moment nog moeten worden afgewogen.
- De inhoud van de werkwijzer wordt ook op een toegankelijke manier op de website van RWS (rwseconomie.nl) geplaatst, zoals dat nu voor de huidige werkwijzer ook geldt. Op deze manier is de informatie na publicatie makkelijker en gericht te vinden.

Vervolg en toetsing door het CPB en PBL

- MKBA-werkwijzers worden altijd door CPB en PBL getoetst op consistentie met de algemene MKBA-leidraad. Dit is gebeurd. CPB en PBL geven aan dat de herziene Werkwijzer MKBA bij MIRT overeenstemt met de voorschriften en richtlijnen van de algemene MKBA-leidraad. Zie bijgevoegde toetsingsbrief.
- In de toetsingsbrief vragen CPB en PBL ook aandacht voor de MKBA-praktijk. Specifiek worden de volgende punten benoemd:

Datum

28 oktober 2024

Onze referentie

IENW/BSK-2024/305484

Opgesteld door

DG Mobiliteit
Dir. Innovatie en Strategie v.
Mobiliteit
Strategie

Aan

Minister en Staatssecretaris

Bijlage(n)

3

1. Doe een evaluatie van de MKBA-praktijk in het MIRT en een vergelijking van ex-ante en ex-post kosteninschattingen.
 2. Vergroot de kennis over wat een MKBA is en welke rol deze speelt in de besluitvorming bij mensen die met de MKBA werken.
- Het voornemen was al om informatie te verzamelen over de toepassing van de werkwijzer en om daarbij te inventariseren wat er eventueel nog nodig is om de werkwijzer beter en efficiënter toe te kunnen passen. Naar aanleiding van de suggesties van CPB en PBL willen we dit oppakken in een bredere evaluatie van de MKBA praktijk in het MIRT.
 - Met betrekking tot het tweede punt doen we bij IenW en RWS workshops. Deze workshop is al ontwikkeld.
 - De (vervolg)stappen worden in de kamerbrief aangekondigd.

Datum

28 oktober 2024

Onze referentie

IENW/BSK-2024/305484

Opgesteld door

DG Mobiliteit
Dir. Innovatie en Strategie v.
Mobiliteit
Strategie

Aan

Minister en Staatssecretaris

Bijlage(n)

3

Krachtenveld

Er zijn vier moties meegenomen in de vernieuwing van de werkwijzer:

- *Een motie over een gevoeligheidsanalyse met de CO₂ prijzen uit het tweegradenscenario* (Kamerstuk 36 200 A, Nr. 28). In de nieuwe werkwijzer wordt gevraagd om een gevoeligheidsanalyse te doen met de CO₂-prijs die nodig is om de tweegradendoelstelling te halen. Dit zijn hogere CO₂-prijzen dan in de standaard voorgeschreven toekomstscenario's.
- Een motie om de aanbevelingen voor vervolgonderzoek uit het addendum brede welvaart over te nemen (Kamerstuk 36 200 A, Nr. 37).
 - *Doe meer onderzoek naar effecten en waarderingen en vertaling hiervan naar kengetallen.* In de kamerbrief worden een aantal onderzoeken benoemd, zoals de nieuwe reistijdwaardering, nieuwe kengetallen voor veiligheid en het KiM onderzoek naar de bereikbaarheidswaarde.
 - *Nader onderzoek naar de meest geschikte discontocurve voor de lange termijn.* In een MKBA worden alle in de toekomst verwachte kosten en baten naar hetzelfde jaar teruggerekend met een discontovoet. De discontovoet heeft invloed op hoe de lange termijn effecten in de MKBA terugkomen. Er wordt periodiek door de onafhankelijke werkgroep discontovoet naar de systematiek en de hoogte van de discontovoet gekeken. Het onderzoek naar de discontocurve voor de lange termijn wordt uitgevoerd door het Ministerie van Economische Zaken. In de kamerbrief wordt de planning hiervan aangegeven.
 - *Uitwerken denkkader IenW en notities PBL en KiM over brede welvaart tot een set meetbare indicatoren en deze uiteindelijk uit te werken tot kengetallen.* Hierover wordt aangegeven dat er aan een monitor brede welvaart wordt gewerkt.
 - *Meenemen verliesaversie.* Verliesaversie betekent dat men veelal het verliezen van een iets zwaarder weegt dan het krijgen ervan. In de werkwijzer is aangegeven dat het rekening houden met verliesaversie als gevoeligheidsanalyse kan worden gedaan als bepaalde groepen naar verwachting sterke negatieve effecten ervaren.
 - *Zorg dat in de m.e.r. spelregels de MKBA vereisten worden meegenomen.* In de nieuwe werkwijzer wordt als advies meegegeven om de MKBA vereisten tijdig met de m.e.r. af te stemmen zodat dit op elkaar aansluit.
- *Een motie met het verzoek om te bezien welke waarde de MKBA nog kan hebben als middel om beslisinformatie in beeld te brengen en om het eenzijdig rendementsdenken uit de MKBA te schrappen* (Kamerstuk 28 398, Nr. 1047).

- In relatie tot deze motie wordt er in de nieuwe werkwijzer opgeroepen tot het beter meenemen van brede welvaart. In de kamerbrief wordt kort stilgestaan bij de toepassingsmogelijkheden van de MKBA.
- *Een motie over het overnemen van de aanbevelingen over grensoverschrijdende effecten in de Werkwijzer MKBA* (Kamerstuk 36 410 A, Nr. 56). Het benoemen van grensoverschrijdende effecten als richtlijn is opgenomen in de nieuwe werkwijzer.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1.	Kamerbrief voor de Tweede Kamer	U wordt gevraagd om een reactie mee te geven bij de kamerbrief.
2.	Toetsingsbrief van CPB en PBL	De brief die door het CPB en PBL naar dgMo is gestuurd. De brief bevat de beoordeling van de werkwijzer op consistentie met de algemene MKBA-leidraad en suggesties voor onderzoek.
3.	Werkwijzer MKBA bij MIRT	De nieuwe werkwijzer MKBA bij MIRT opgesteld door Ecorys en SEO.

Datum

28 oktober 2024

Onze referentie

IENW/BSK-2024/305484

Opgesteld door

DG Mobiliteit
Dir.Innovatie en Strategie v.
Mobiliteit
Strategie

Aan

Minister en Staatssecretaris

Bijlage(n)

3